

Motion till riksdagen 2005/06:So612

av **Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Marianne Carlström (s)**

Tillståndsplikt för försäljning av folköl

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändringar i alkohollagen avseende folkölsförsäljningen.

Motivering

Det finns stora brister i dagens alkohollag avseende folkölet. Genom vissa förändringar i alkohollagen skulle stora förbättringar kunna göras så som tidsvinster, bättre samordning mellan myndigheter, en mer effektiv tillsyn samt en mer rättssäker bedömning vad gäller avstegen från alkohollagen. Alkohollagen bygger på att folkölsförsäljningen är knuten till en villkorad rättighet, vilket är en ovanlig lagteknisk lösning.

För polis och åklagare som arbetar med en mängd lagstiftningar blir det ett extra steg att sätta sig in i alkohollagens ganska otydliga regler för när rättigheten har uppkommit. Detta gör att polisen hellre avskriver än utreder olaglig försäljning av folköl. Som exempel kan nämnas att det under 2003 gjordes 22 anmälningar av tillsynsansvariga i Göteborg om försäljning av folköl utan rättighet till polisen, men enbart en av dessa ledde till åtal. Denna typ av svårigheter uppstår inte i det gemensamma arbetet med polis runt serveringstillstånd för starköl, vin och sprit. Konsekvensen av att så få ärenden följs upp av polis och åklagare blir att det uppstår illojal konkurrens från butiker som inte följer alkoholagens villkor för försäljning. Incitamentet för att vara en ”sköt-sam” butik minskar då inga följer uppstår för grannbutiken som nonchalerar alkohollagens regler.

Vidare innebär konstruktionen med en rättighet att matkravet inte får den tillgänglighetsbegränsande effekt som lagstiftaren har avsett. En delorsak är att det är så många ärenden som inte utreds av polis, utan avskrivs. För dessa butiker blir det i praktiken inget matkrav alls. Vidare måste åklagaren i de få

Fel! Okänt namn på

ärenden som tas upp i domstol visa uppsåt i ett brottmål. De ärenden som prövats är butiker med mycket begränsat matutbud eller ingenting alls. Om tillståndsplikt införs skulle det vara sökanden som skall visa att matkravet är uppfyllt och inte som idag att åklagaren skall visa uppsåt. Frågan om matkravet skulle överföras till en förvaltningsrättslig prövning i kommunen istället för som idag en straffrättslig prövning. Det är också kommunen som har detaljkunskaper i alkohollagen. Sannolikheten ökar då för att matkravet skall kunna användas som den begränsning av tillgängligheten som lagstiftaren avsett.

Detta visar att tillsynsverksamheten idag är en mycket komplex och tidskrävande process. Mycket tid går åt i tillsynen för att överhuvudtaget fastställa att butiken har rätt att sälja folköl. Detta omfattande kartläggningsarbete ger en felprioritering av kommunernas tillsynsresurser. Arbetet får inte fokus på det som var lagstiftarens avsikt, nämligen att 18-årsgränsen efterlevs, utan ett omfattande utredningsarbete sker istället runt om rättigheten att sälja folköl överhuvudtaget föreligger.

Vi tror inte att byråkratin kommer att öka om en tillståndsplikt införs. 1995 då tillståndsplikten avskaffades uppstod nämligen en byråkrati som lagstiftaren inte förutsåg, nämligen den runt kartläggningsarbetet och utredandet av om rättigheten föreligger eller inte. Denna byråkrati skulle minska avsevärt genom en tillståndsplikt, eftersom det då skulle ligga på butiksägaren att visa att han uppfyller lagens krav. Eftersom lagstiftningen då skulle bli tydligare blir det också enklare för butiksägaren att följa lagstiftningen och detta skulle i sig begränsa byråkratin.

Kostnaderna för den enskilde butiksägaren behöver heller inte öka trots att kommunerna visserligen skulle behöva införa en ansökningsavgift, men tillsynsavgiften skulle kunna sänkas. Behovet av denna del av tillsynen skulle minska samtidigt som resurser skulle frigöras för att utveckla tillsynen av 18-årsgränsen. I praktiken skulle kostnaden bli den samma för den enskilde butiksägaren. Problemet idag är inte att det finns för lite resurser, utan att prioriteringen av resurserna blir felaktig. Kommunen skulle om en tillståndsplikt införs få möjlighet att omfördela tillgängliga medel där de bäst behövs.

Vi föreslår därför att en tillståndsplikt avseende försäljning av folköl införs. För att få sälja folköl skulle det krävas ett ansökningsförfarande där handlaren tillsammans med sin ansökan skulle bifoga ett registreringsbevis från PRV, ett livsmedelsgodkännande, en beskrivning av butikens matsortiment samt ett egentillsynsprogram. Villkoret för att få tillstånd är således att sökanden kan visa att han har en godkänd livsmedelslokal, att försäljning av matvaror sker i lokalen (i tillräcklig omfattning) samt att sökanden har ett för verksamheten lämpligt egentillsynsprogram. Om ansökan godkänns skall ett tillståndsbevis översändas till handlaren. Vi anser dock inte att det är aktuellt med en lämplighetsprövning av sökanden i samband med ansökan. Däremot bör det finnas en karenstid för de fall då sökanden fått sitt försäljningstillstånd återkallat. Karenstiden torde kunna löpa på samma tid som nuvarande åtgärd förbud, det vill säga sex månader eller ett år.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 29 september 2005

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) Marianne Carlström (s)